

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора
Грибана Григорія Петровича на дисертаційну роботу
Кісілюка Олександра Миколайовича на тему:

**«Методика розвитку силових якостей курсантів військових закладів
вищої освіти засобами армспорту у процесі фізичного виховання»,**
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання
(фізична культура, основи здоров'я)

Актуальність. Актуальність дисертаційного дослідження Кісілюка Олександра Миколайовича обумовлена участю військовослужбовців Збройних сил України у бойових діях на Сході нашої держави та міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки, що висуває високі вимоги до рівня фізичної підготовленості курсантів – майбутніх офіцерів Збройних сил України; різким зниженням рівня здоров'я, фізичного розвитку та фізичної підготовленості випускників шкіл України – вступників до військових закладів вищої освіти; високою популярністю силових видів спорту серед курсантів військових закладів вищої освіти. Заняття армспортом сприяють ефективному розвитку силових якостей курсантів, покращанню їх фізичного розвитку, зміцненню здоров'я, формуванню позитивної мотивації до систематичних занять фізичними вправами, формуванню морально-вольових якостей та покращанню психоемоційного стану.

Дисертант справедливо зазначає, що прогресивний розвиток бойової техніки та озброєння вимагає постійного розвитку фізичних якостей і вдосконалення військово-прикладних рухових умінь та навичок у військовослужбовців, які повинні мати високу оперативну мобільність, у стислий термін розгортати бойові дії, швидко здійснювати маневр, сміливо і раптово завдавати ударів по життєво важливих місцях дислокації противника. Професійна діяльність військовослужбовців відбувається в екстремальних умовах та характеризується різноманітністю, напруженістю і специфічністю, значними фізичними навантаженнями, що в цілому зумовлює високі вимоги до фізичної готовності військовослужбовців, зокрема до їх

універсальності – готовності діяти в будь-яких умовах обстановки, навколишнього середовища, часу доби тощо. Сучасним і доволі ефективним засобом фізичного виховання військовослужбовців дисертант вважає заняття армрестлінгом. Армспорт або армрестлінг це – настільна боротьба однією рукою, за умовами якої учасники змагання ставлять лікті на стіл, зчіплюють руки та намагаються пересилити один одного й покласти руку суперника на поверхню стола. Це сучасний силовий вид спорту, який в останні роки отримав значного розвитку в Україні та світі. З огляду на зазначене проблема підвищення фізичної готовності курсантів – майбутніх офіцерів Збройних сил України, яка порушена у дисертаційному дослідженні Кісілюка О. М. є своєчасною та актуальною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до: Зведеного плану наукової та науково-технічної діяльності у Збройних силах України у 2017–2018 рр. на тему «Обґрунтування норм фізичного та психоемоційного навантаження військовослужбовців під час ведення бойових дій», шифр «Гармонія» (державний реєстраційний номер 0117U006287); планів науково-дослідної роботи кафедр фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту Військової академії (м. Одеса), теорії та методики фізичного виховання Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Тема дослідження відповідає п. 7 «Формування спеціальних знань і рухових навичок у дітей і молоді у процесі навчання фізичної культури, основ здорового способу життя» паспорту спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я).

Тему дисертаційного дослідження затверджено на засіданні Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова (протокол № 9 від 30 грудня 2015 року) та узгоджено в Міжвідомчій раді з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології (протокол № 2 від 23 лютого 2016 року).

Ступінь обґрунтованості і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі, підтверджується необхідним і достатнім обсягом фактичного матеріалу та

обсягом вибірки. Зібраний у результаті педагогічних тестувань матеріал оброблено адекватними методами статистичного аналізу і представлено в роботі достатньою кількістю таблиць, дані яких дозволяють стверджувати про достовірність зроблених висновків.

Стиль і мова дисертації. Дисертація написана методично грамотно, орфографічно та стилістично витримана на високому рівні.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає в тому, що:

– вперше: теоретично обґрунтовано методику розвитку силових якостей курсантів засобами армспорту у процесі фізичного виховання; запропоновано педагогічні умови підвищення ефективності розвитку силових якостей у курсантів засобами армспорту; визначено критерії оцінювання навчальних досягнень курсантів на заняттях армспортом у процесі фізичного виховання;

– удосконалено: процес розвитку рухових якостей у курсантів ВЗВО під час занять вправами силової спрямованості;

– подальшого розвитку набули наукові положення про особливості організації занять силовими видами спорту у військових підрозділах; питання динаміки фізичної підготовленості, фізичного розвитку, здоров'я та психоемоційного стану курсантів у процесі навчання у ВЗВО, а також формування мотивації у курсантів до занять силовими вправами.

Практичне значення отриманих результатів полягає в розробці та експериментальній перевірці методики розвитку силових якостей курсантів ВЗВО засобами армспорту у процесі фізичного виховання та впровадження її в освітній процес фізичного виховання курсантів Військової академії (м. Одеса) (акт від 10 грудня 2021 року), Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова (акт від 02 грудня 2020 року), Харківського національного університету Повітряних сил імені Івана Кожедуба (акт від 07 грудня 2020 року), Національної академії внутрішніх справ (акт від 18 грудня 2020 року), Харківського національного університету внутрішніх справ (акт від 21 грудня 2020 року).

Теоретичні і методичні положення та практичні результати дослідження можуть бути використані у процесі організації спортивно-масової роботи у військових закладах вищої освіти, під час викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка», а також у ході підготовки військових фахівців з фізичної підготовки і спорту під час викладання дисциплін «Теорія та методика військово-прикладних видів спорту», «Підвищення спортивної майстерності» тощо. Розроблену методику можна адаптувати до освітнього процесу фізичного виховання курсантів закладів вищої освіти правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб України. Окремі положення проведеного дослідження можна застосовувати в освітньому процесі студентів факультетів фізичного виховання, інститутів та університетів під час викладання дисциплін «Теорія і методика фізичного виховання», «Теорія і методика викладання атлетизму» тощо.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій здобувача в опублікованих працях. Результати дисертаційного дослідження відображено у 12 публікаціях, серед яких: 1 стаття у міжнародному виданні, що входить до наукометричної бази Web of Science, 6 статей у наукових фахових виданнях України; 2 публікації виконано одноосібно.

Структура та обсяг роботи. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (417 найменувань, з них іноземними мовами – 69) і додатків (на 64 сторінках). Загальний обсяг дисертації – 327 сторінок, з яких 215 сторінок основного тексту. У роботі міститься 35 таблиць та 73 рисунки.

У **вступі** дисертантом обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення дисертаційної роботи, подано інформацію про сферу апробації отриманих результатів та публікації за матеріалами дослідження.

У першому розділі «**Теоретико-методичні засади розвитку силових якостей курсантів військових закладів вищої освіти засобами армспорту у**

процесі фізичного виховання» висвітлено особливості організації освітнього процесу фізичного виховання курсантів у військових закладах вищої освіти; наведено теоретичні основи розвитку силових якостей курсантів у процесі фізичного виховання; охарактеризовано армспорт як засіб розвитку силових якостей курсантів військових закладів вищої освіти. З'ясовано також, що однією з основних форм фізичного виховання курсантів є спортивно-масова робота, яка успішно поєднує розвивальну функцію, зокрема сприяє підвищенню рівня фізичної підготовленості курсантів, та виховну, яка надає можливість організовувати дозвілля особового складу та інші питання.

У другому розділі **«Науково-теоретичне обґрунтування і розробка методики розвитку силових якостей у курсантів військових закладів вищої освіти засобами армспорту у процесі фізичного виховання»** розкрито методи та представлено порядок організації дослідження; наведено дані мотиваційно-ціннісного ставлення курсантів до занять армспортом у процесі фізичного виховання, стану та динаміки фізичної підготовленості, фізичного розвитку, здоров'я та психоемоційного стану курсантів у процесі занять армспортом; надано порівняльну характеристику силових можливостей курсантів різних спортивних спеціалізацій; викладено методику розвитку силових якостей курсантів військових закладів вищої освіти засобами армспорту у процесі фізичного виховання. Понад 93,9 % курсантів переконані, що заняття армспортом позитивно впливають на зміцнення здоров'я, покращання фізичного розвитку та фізичної підготовленості, а 88,8 % – вважають доцільним застосовувати змагання з армспорту для покращання морального клімату в підрозділі, зняття стресового напруження у курсантів та організації змістовного дозвілля.

Встановлено, що за більшістю досліджуваних показників фізичний розвиток та здоров'я курсантів, які займалися армспортом, на старших курсах є достовірно кращими, ніж у курсантів, які займалися за традиційними формами фізичного виховання в академії та додатково не відвідували спортивні секції. Доведено, що заняття армспортом позитивно

впливають на психоемоційний стан курсантів, сприяють покращанню їх самопочуття, активності та настрою, забезпечують зниження рівня тривожності тощо.

У третьому розділі **«Перевірка ефективності методики розвитку силових якостей курсантів військових закладів вищої освіти засобами армспорту у процесі фізичного виховання»** визначено й обґрунтовано критерії оцінювання навчальних досягнень курсантів під час занять армспортом у процесі фізичного виховання та представлено результати перевірки ефективності методики. Визначено критерії оцінювання навчальних досягнень курсантів у процесі занять армспортом: мотиваційний, когнітивний та діяльнісний. Мотиваційний критерій спрямований на оцінювання мотиваційно-ціннісного ставлення курсантів до розвитку силових якостей, підвищення рівня загальної фізичної підготовленості, покращання фізичного розвитку і здоров'я у процесі занять армспортом, а також дослідження інтересів і мотивів курсантів щодо фізичного вдосконалення. Для дослідження когнітивного критерію застосовуються тести для оцінювання рівня володіння курсантами теоретичними основами фізичної підготовки, розроблені на кафедрі фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту Військової академії (м. Одеса). Діяльнісний критерій дозволив оцінити рівень розвитку силових якостей у курсантів у процесі занять армспортом. Дослідження рівня готовності курсантів експериментальної групи до застосування засобів армспорту у майбутній професійно-бойовій діяльності за мотиваційним, когнітивним та діяльнісним критеріями показали високий і достатній рівні готовності, що підтвердило високу ефективність методики розвитку силових якостей у курсантів ВЗВО засобами армспорту.

Дисертаційна робота є завершеною працею. Автореферат за змістом відповідає основним положенням дисертаційної роботи та є ідентичними.

Висновки відображають основні наукові досягнення проведеного дослідження, містять узагальнюючі і конкретні рекомендації. В

опублікованих працях повністю відображені основні результати проведеного наукового дослідження, представленого у дисертаційній роботі.

Оцінюючи загалом позитивно дисертаційну роботу, вважаю за доцільне висловити деякі зауваження та побажання:

1. У першому розділі дисертаційної роботи зустрічаються посилання на літературні джерела без зазначення прізвища вчених. При цьому, бажано було б у квадратних дужках подавати також сторінки використаних джерел.

2. На нашу думку у першому розділі потрібно було більше уваги надати порівняльному аналізу вітчизняних і зарубіжних досліджень з порушеної проблеми, особливо вивченню застосування силових вправ і силових видів спорту, таких як армспорт, у фізичній підготовці військовослужбовців у провідних арміях світу.

3. У другому розділі дисертації дисертант представив три методики для дослідження рівня здоров'я курсантів. Потребує пояснення необхідність застосування такої кількості методик, які дещо дублюють одна одну.

4. Під час обґрунтування авторської методики розвитку силових якостей курсантів бажано було б більше уваги надати питанням попередження травматизму у курсантів під час занять армспортом.

5. У тексті другого і третього розділів дисертації зустрічаються таблиці й рисунки, які несуть однаковий зміст.

6. У дисертаційній роботі зустрічаються скорочення, які не включені до переліку умовних скорочень, наприклад: СМР – спортивно-масова робота, ТНФП – тимчасова настанова з фізичної підготовки.

7. У дисертації інколи зустрічаються граматичні помилки.

Висловлені зауваження не мають вирішального значення і не знижують теоретичної і практичної цінності дисертаційної роботи.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертаційне дослідження Кислюка Олександра Миколайовича на тему «**Методика розвитку силових якостей курсантів військових закладів вищої освіти засобами армспорту у процесі фізичного виховання**» є актуальним, самостійним і завершеним, має наукову новизну, теоретичну і

практичну значущість, що в сукупності вирішує конкретні наукові завдання в галузі фізичного виховання військовослужбовців. Структура, зміст дисертації, отримані результати та наведені висновки відповідають вимогам п. 9, 11–14 «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року № 567 (зі змінами), а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри фізичного виховання
та спортивного вдосконалення Житомирського
державного університету імені Івана Франка

Г. П. Грибан

Підпис Грибана Г.П. засвідчую:
проректор з наукової міжнародної роботи,
кандидат економічних наук, доцент

Т. В. Боцян

2.04.2021 р.